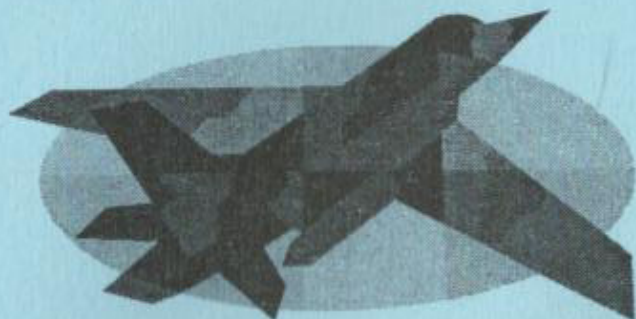

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет

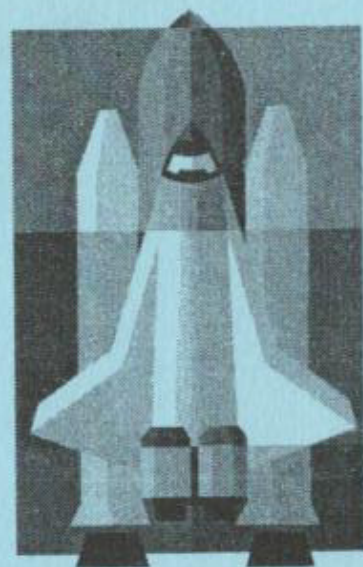

МАТЕРІАЛИ

III Всеукраїнської науково-практичної конференції

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ПСИХОЛОГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ**

19-20 лютого 2008 р.

Київ 2008

УДК: 009 (082)

Актуальні проблеми психології діяльності в особливих умовах: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції 19-20 лютого 2008 р. / за заг. ред. О.В.Петренка, О.М.Ічанської. – К.: НАУ, 2008. – 144 с.

Містить матеріали доповідей щорічної науково-практичної конференції з проблем психології діяльності в особливих умовах.

Організаційний комітет

Голова оргкомітету:

В.П. Харченко, д-р тех.н., проф., проректор з наукової роботи
Національного авіаційного університету

Заступник голови оргкомітету:

О.В. Петренко, к.психол.н., доц., завідувач кафедри
авіаційної психології, заступник директора з наукової роботи
Гуманітарного інституту НАУ

Члени оргкомітету:

проф. Л.Ф. Бурлачук
доц. Т.В. Вашека
доц. О.М. Долгова
ст. викл. В.В.Злагодух
доц. О.М. Ічанська
проф. Г.В.Ложкін

проф. О.Р. Малхазов
доц. О.М. Назарук
доц. Л.В. Помиткіна
доц. О.В. Сечейко
проф. В.О. Татенко
доц. С.М. Хоружий

Секретаріат конференції

В.В.Злагодух (голова секретаріату)
Е.І.Кологривова
О.В.Івачевська

*Рекомендовано до друку вченою радою Гуманітарного
інституту НАУ (Протокол №4 від 14 лютого 2008 р.)*

© Національний авіаційний
університет, 2008

Серед типів поведінки в конфліктних ситуаціях (методика К.Томаса) зворотній зв'язок виявився між емоційним вигорянням та стратегією співробітництва: чим менше виражена ця стратегія, тим швидше розвивається вигоряння. В навчальній діяльності постійно виникають ситуації, які потребують поступок, певної кооперації та врахування інтересів один одного. Невміння знайти альтернативу, яка б повністю задовольняла обидві сторони, приводить до вигоряння студентів. Методика Т.Лірі не виявила чинників емоційного вигоряння, окрім одного – агресивність, яка має прямий зв'язок з сумарним показником за методикою В.Бойко. Це свідчить про те, що детермінантами емоційного вигоряння є швидше глибинні смисложиттєві, мотиваційні, особистісні змінні, а не стратегії міжособистісної взаємодії чи конфліктності.

*Марія Весна
м. Київ*

Особливості професійної підготовки та діяльності екстремальних перемовників

Події останніх років, що відбувалися в США, Росії, Югославії, Іспанії, Узбекистані та інших країнах світу, нашою хвилюють нас на висновки, що етнічні й конфесійні конфлікти все частіше супроводжуються крайніми проявами екстремізму. Зростаюче число жертв насильства, нездатність держав зупинити терор сприяють соціальній напруженості та нестабільності. В свою чергу це визначає зростаючий ризик політичних криз аж до розпаду держав, виникнення соціального хаосу, а в подальшому – знищення сучасної цивілізації. Всі вищенаведені фактори вказують на необхідність розробки заходів попередження й ослаблення проявів терористичних акцій. Увага політиків, соціологів, психологів, фахівців силових структур усе частіше звертається до такого способу дій щодо тероризму, як перемовини.

Потреба у фахівцях з проведення перемовин, спроможних

працювати з терористами та представниками екстремістських угруповань, так само як і концептуальне обґрунтування системи їх підготовки, стають все відчутнішими.

У загальному вигляді до основних компонентів системи підготовки екстремальних перемовників можна віднести наступні:

- відбір кандидатів з необхідними професійно важливими якостями;
- вивчення прийомів експрес-діагностики актуальних психічних станів і особистісних властивостей;
- формування навичок ведення екстремальних перемовин і здійснення психологічного впливу;
- практичне відпрацювання вмінь і навичок у змодельованих і реальних умовах.

Підготовка екстремальних перемовників не може бути здійсненою без навчання різноманітним прийомам і способам психологічного впливу. Техніки входження в контакт, створення першого позитивного враження, залучення уваги й ініціації інтересу до особистості, створення адекватних ситуації іміджу й рольових моделей з урахуванням етнічно і конфесійно обумовлених індивідуальних якостей терориста, встановлення рапорту й підтримки діалогу, впливу, переконання й навіть підпорядкування, мабуть, повинні скласти ядро підготовки професійного екстремального перемовника. Проте, наведений перелік навряд чи можна вважати вичерпним, особливо враховуючи швидкозмінну специфіку надзвичайних ситуацій. Практичне відпрацювання отриманих знань, умінь і навичок з метою зняття синдрому "новизни", тренування навичок реальної взаємодії з терористами є найбільш складним етапом підготовки перемовників. Складність полягає не тільки в тому, що важко моделювати кризову ситуацію як таку, але й у тому, що практично неможливо вгадати її реалії.

Загалом, слід підкреслити, що система підготовки екстремальних перемовників повинна носити комплексний характер із залученням психологів, соціологів, економістів, політологів, юристів, представників силових структур. Динамічність, насиченість і обов'язкова креативність повинні стати основними принципами цієї системи.